

مجموعه آثار تامس نیگل — ۴

تامس نیگل

ترجمه

جواد حیدری

آینده شما چیست؟

نشر نگاه

www.ketab.ir

اینجا همه یعنی چه؟

تامس نیگل

ترجمه

جواد حیدری

عضو هیأت علمی دانشگاه شام

ناشر: نگاه معاصر (وابسته به مؤسسه پژوهشی نگاه معاصر) / طراح جلد: باسم الرسام
حروفچینی و صفحه‌آرایی: حروفچینی هما (امید سیدکاظمی) / لیتوگرافی: نوید
چاپ و صحافی: فرنو / چاپ اول: ۱۳۹۲ / شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه / قیمت: ۵۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۷۴۷-۷۲-۰

نگاه معاصر
نشر نگاه معاصر

نشانی: خیابان ساس - تهران - محلاتی - فاز ۲ مخابرات - بلوک ۳۸ - واحد ۲ شرقی
تلفن: ۰۲۱-۸۴۰۰۰۰۰ / پست الکترونیک: negahe_moaser@yahoo.com

Nagel, Thomas	سرشناسه	نیگل، تامس
	عنوان و نام پدیدآور	: اینجا همه یعنی چه؟ / تامس نیگل؛ ترجمه جواد حیدری.
	مشخصات نشر	: تهران: نگاه معاصر، ۱۳۹۲.
	مشخصات ظاهری	: ۹۶ ص.
	فروست	: مجموعه آثار تامس نیگل؛ ۴.
	شابک	: ۵۰۰۰۰ ریال : 78-600-5747-72-0
	وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.	
	یادداشت	: عنوان اصلی:
What does it mean to be a philosopher? A very short introduction to philosophy, ©1987	یادداشت	: کتاب حاضر قبلاً با عنوان «در پی معنا» ترجمه محمدعلی گل‌توسط انتشارات شهر کتاب، هرمس در سال ۱۳۸۱ منتشر شده است.
	عنوان دیگر	: در پی معنا.
	موضوع	: فلسفه - مقدمات.
	شناسه افزوده	: حیدری، جواد، ۱۳۵۸ - مترجم.
	رده‌بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ۴ ۲۵ ن / BD ۲۱
	رده‌بندی دیویی	: ۱۰۰
	شماره کتابشناسی ملی	: ۳۲۸۰۹۷۳

فهرست

۷	۱. مقدمه
۱۱	۲. چگونه چیزی را می‌فهمیم؟
۲۱	۳. اذهان دیگر
۲۹	۴. مسأله‌ی ذهن-بدن
۳۹	۵. معنای واژه‌ها
۴۷	۶. اراده‌ی آزاد
۵۷	۷. درست و نادرست
۷۳	۸. عدالت
۸۳	۹. مرگ
۹۱	۱۰. معنای زندگی

مقدمه

کتاب حاضر در آستانه کوتاه به فلسفه، برای کسانی که الفبای این موضوع را نمی‌دانند. انسان‌ها معمولاً رفتی فلسفه می‌خوانند که وارد دانشگاه بشوند، و تصور می‌کنم که اکثر خوانندگان [این کتاب] از سن دانش‌جویی یا بالاتر باشند. اما این سخن هیچ ربطی به ماهیت موضوع ندارد، و اگر کتاب مورد علاقه‌ی دانش‌آموزان باهوش دبیرستانی نیز باشد که میل و رغبتی به انشاهای انتزاعی و استدلال‌نظری دارند بسیار خوشحال خواهم شد. اگر هر کدام از آن دانش‌آموزان این کتاب را بخواند.

استعدادهای تحلیلی ما پیش از آنکه چیز زیادی درباره‌ی این جهان آموخته باشیم به خوبی شکوفا شده است، و بسیاری از انسان‌ها در حدود دوازده سالگی، به تنهایی، شروع به تفکر در باب مسائل فلسفی می‌کنند. درباره‌ی اینکه چه چیزی واقعاً وجود دارد، اینکه آیا می‌توانیم چیزی را بشناسیم، اینکه آیا یک کار واقعاً درست یا نادرست است، اینکه آیا زندگی معنایی دارد، اینکه آیا مرگ پایان کار است. طی هزاران سال راجع به این مسائل مطلب نوشته شده است، لکن مواد خام فلسفی مستقیماً از جهان و ربط و نسبت ما به آن سرچشمه می‌گیرد؛ نه از مکتوبات گذشتگان. به همین جهت است که این مسائل در ذهن و ضمیر کسانی که از آن مکتوبات چیزی نخوانده‌اند به کرات و مرات طرح می‌شوند.

کتاب حاضر درآمده است بی‌واسطه به نه مسأله‌ی فلسفی، که هر کدام از آن‌ها را می‌توان، به تنهایی، بدون ارجاع به تاریخ تفکر فهم کرد. من در باب مکتوبات فلسفی بزرگ گذشتگان یا درباره‌ی زمینه‌ی فرهنگی آن مکتوبات بحثی نخواهم کرد. هسته‌ی

اصلی فلسفه در مسائلی است که ذهن ژرف‌اندیشانه‌ی [=reflective] آدمی آن‌ها را بالطبع گیج‌کننده و محال‌برانگیز می‌یابد، و بهترین شیوه برای شروع مطالعه‌ی فلسفی تفکر مستقیم درباره‌ی آن مسائل است. وقتی که شما این کار را انجام بدهید، بهتر می‌توانید آثار دیگرانی را فهم و ارزیابی کنید که کوشیده‌اند تا همین مسائل را حل کنند.

فلسفه با علم و ریاضیات فرق دارد. فلسفه برخلاف علم بر آزمایش یا مشاهده ابتناء ندارد بلکه بر تفکر ابتناء دارد و بس. فلسفه برخلاف ریاضیات دارای روش‌های صوری اثبات نیست. فلسفه کارش را از این طریق پیش می‌برد: سؤال پرسیدن، اقامه‌ی دلیل بردن، محک زدن آراء و عقاید و اندیشیدن در باب استدلالات ممکن علیه آن آراء و عقاید، و سرشمار طرز واقعی کاربرد مفاهیم.

دغدغه‌ی اصلی فلسفه زیر سؤال بردن و فهمیدن اندیشه‌های بسیار شایع و رایجی است که همه‌ی عمر ما را در آغوش خود درآورد و ما را بدون تأمل به کار می‌بریم. تاریخدان ممکن است از رویدادهایی بپرسد: در زمانی در گذشته رخ داده‌اند، اما فیلسوف می‌پرسد «زمان چیست؟» ریاضیدان ممکن است درباره‌ی روابط میان اعداد پژوهش بکند، اما فیلسوف می‌پرسد «عدد چیست؟» فیزیکدان ممکن است بپرسد اتم‌ها از چه چیزی تشکیل یافته‌اند یا چه چیزی نیروی جاذبه‌ی زمین را تبیین می‌کند، اما فیلسوف می‌پرسد از کجا می‌دانیم که خارج از اذهان خودمان چیزی وجود دارد؟ روانشناس ممکن است در این باره پژوهش بکند که بچه‌ها چگونه یک زبان را یاد می‌گیرند، اما فیلسوف می‌پرسد «چه چیزی یک واژه را معنادار می‌کند؟» هرکسی می‌تواند بپرسد: آیا نادرست است که بدون پرداختن بهای بلیط دزدکی وارد سینما بشویم، اما یک فیلسوف می‌پرسد «چه چیز یک عمل را درست یا نادرست می‌کند؟»

ما بیشتر اوقات نمی‌توانیم بدون مسلم فرض گرفتن فکری خاص، بدون معرفت، زبان، درست و نادرست، زندگی را سپری کنیم؛ اما در فلسفه ما درباره‌ی چنین چیزها پژوهش می‌کنیم. هدف فلسفه این است که فهم‌مان را از جهان و روح‌مان بزرگوارتر عمیق‌تر بکند، آشکار است که این هدفی سهل‌الوصول نیست. هرچه اندیشه‌ی ما که سعی دارید در باب آن‌ها پژوهش کنید بنیادی‌تر باشد، ابزارهای کمتری در اختیار شماست تا با آن‌ها کار کنید. در فلسفه چندان چیزی وجود ندارد که بتوانید مفروض بگیرید یا ارسال مسلم کنید. بنابراین، فلسفه تا حدی فعالیتی گیج‌کننده است، و اندکی از نتایج آن برای مدت مدیدی بدون مسأله و مشکل مورد قبول همگان باقی خواهد ماند.

از آنجا که، به عقیده‌ی من، بهترین شیوه‌ی آموختن فلسفه تأمل در باب مسائل خاص است، لذا نخواهم کوشید چیز زیادی در باب ماهیت عام فلسفه بگویم. نه مسأله‌ی فلسفی که به بررسی آن‌ها خواهیم پرداخت عبارتند از:

معرفت به جهانی ورای اذهان‌مان

معرفت به اذهانی غیر از اذهان خودمان

رابط و نسبت بین ذهن و مغز

گونه زبان ممکن می‌شود

آیا ما دارایی‌آدهی آزاد هستیم

مبنای اخلاق

کدام نظریات‌ها ناپایدارند

ماهیت مرکب

معنای زندگی

مسائل فوق دست‌چین هستند و پس: بسیار بسیار مسائل دیگری نیز وجود دارند. آنچه خواهم گفت نشان‌دهنده‌ی من و نظر خودم در باب این مسائل است و لزوماً بیانگر آن چیزی نیست که اکثر فیلسوفان بیان می‌اندیشند. به هر حال، احتمالاً در باب این مسائل هیچ چیزی که بیشتر فیلسوفان در مورد آن نظر یکسانی داشته باشند وجود ندارد: فیلسوفان با هم اختلاف نظر دارند و بسیاری از مسأله‌ی فلسفی بیش از دو موضع وجود دارد. عقیده‌ی شخصی من این است که اکثر این مسائل حل نشده‌اند، و پاره‌ای از آن‌ها شاید هم هرگز حل نشود. اما در اینجا هدف ارائه پاسخی نیست — نه حتی پاسخی که به عقیده‌ی خود من می‌تواند پاسخ درستی باشد — بلکه هدف آشنا کردن شما با این مسائل به شیوه‌ای بسیار مقدماتی است به طوری که شما بتوانید خود در باب این مسائل دغدغه‌مند شوید. پیش از آموختن بسیاری از نظریات فلسفی بهتر است این که در باب این مسائل فلسفی که آن نظریات سعی در پاسخ به آن‌ها دارند متحیر شویم و درین شیوه برای اینکه متحیر شویم آن است که به پاره‌ای از راه حل‌های ممکن نظر نکنیم و دریابیم که مشکل آن راه حل‌ها کجاست. خواهم کوشید پرونده‌ی این مسائل را گشوده نگه دارم، حتی اگر راه حل مورد نظرم را بگویم شما دلیلی بر پذیرش آن ندارید مگر اینکه آن دلیل را قانع‌کننده بیابید.

بسیاری از متون مقدماتی عالی وجود دارند که شامل گزیده‌هایی از فیلسوفان بزرگ

گذشته و مکتوبات متأخرتر هستند. این کتاب موجز جایگزین آن رویکرد نمی‌شود، اما امیدوارم نگاه اجمالی به این موضوع را در اختیار شما بگذارد که تا حد امکان واضح و بی‌واسطه باشد. اگر بعد از خواندن این کتاب تصمیم گرفتید که نگاه مفصل‌تری بیندازید، خواهید دید که در باب این مسائل در قیاس با آن چیزی که در اینجا می‌گویم مطالب بسیار بیشتری برای گفتن وجود دارد.